

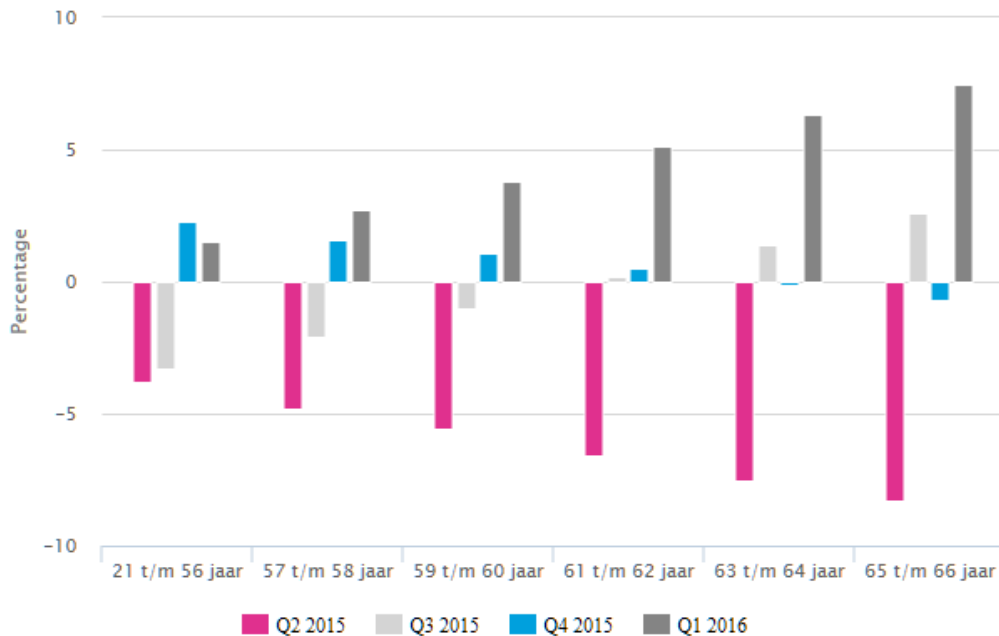
BELEGGINGEN EN UW PENSIOEN

Elke maand wordt door StiPP geld voor u op uw beleggingsrekening gestort. StiPP belegt dit geld voor u. Elke maand maken we de balans op. Is er een positief rendement? Dan wordt er geld bijgeschreven op uw pensioenbeleggingsrekening. Is er een negatief rendement? Dan wordt er geld afgeschreven van uw pensioenbeleggingsrekening. Zo bouwt u een pensioenkapitaal op. Als u met pensioen gaat kunt u met dit pensioenkapitaal een maandelijkse pensioenuitkering aankopen. In dit kwartaalbericht informeren we u over de beleggingen in het afgelopen kwartaal.

RENDEMENT IN HET AFGELOPEN KWARTAAL

Beleggingsrendement in het afgelopen kwartaal

In de onderstaande staafdiagram ziet u hoe de waarde van het belegde geld zich het afgelopen kwartaal heeft ontwikkeld. Omdat we voor elke leeftijdsgroep anders beleggen tonen we verschillende leeftijdsgroepen. U kunt zelf kiezen welke kwartaal u wel en niet toont.

Toelichting

Het eerste kwartaal van 2016 begon met een sterke daling van de rente en aandelenkoersen. Gelukkig zijn de aandelenkoersen in de loop van het kwartaal hersteld.

Voor de jongere leeftijdsgroepen beleggen we meer in aandelen dan voor ouderen. Vandaar dat de jongere leeftijdsgroepen een lager rendement hebben behaald, dan de oudere leeftijdsgroepen.

Ook de daling van de rente is van invloed geweest op het behaalde rendement. Als de rente daalt, is dit positief voor de waarde van de obligaties. Dat werkt als volgt. Een obligatie is een soort lening aan een bedrijf. Met het bedrijf spreekt u af welke rente u wilt krijgen voor de lening. Deze afspraak staat vast. Als vervolgens de rente daalt, krijgt u nog steeds de rente die u heeft afgesproken. Hierdoor worden obligaties een aantrekkelijk product: de vraag naar obligaties stijgt en - zoals het werkt met vraag en aanbod - wordt de obligatie meer waard. Obligaties zijn minder risicovol. Voor de oudere leeftijdsgroepen beleggen we daarom meer in obligaties dan voor jongeren.

De oudere leeftijdsgroepen profiteren dus van de daling van de rente én merken minder van de gedaalde aandelenkoersen. Voor jongeren is dit net andersom: ze merken meer van de gedaalde aandelenkoersen, maar profiteren niet van de daling van de rente. En dat zien we ook terug in het behaalde rendement. Voor de jongste leeftijdsgroep is een positief rendement van 1,5% behaald, voor de oudste leeftijdsgroep is dit 7,5%.

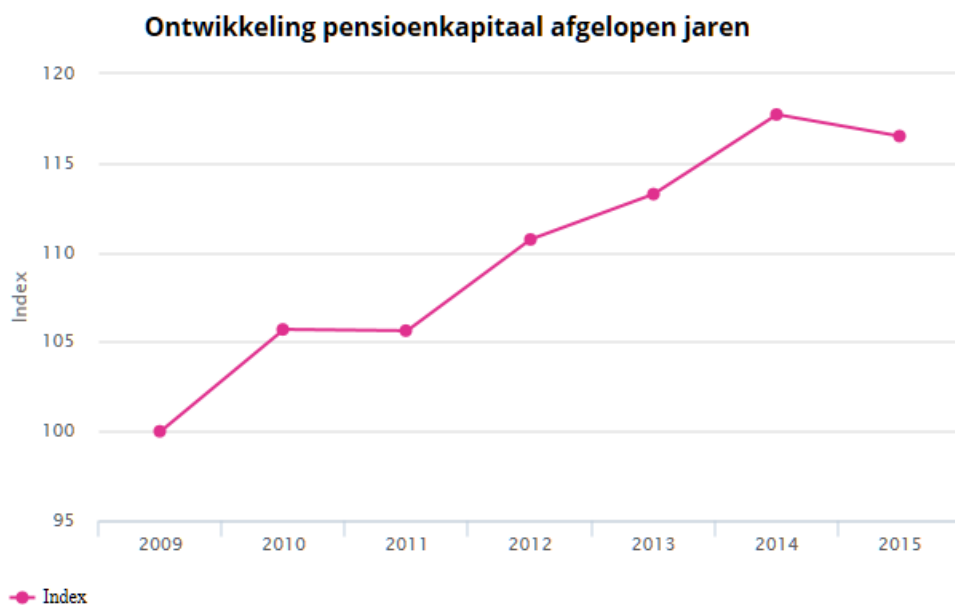
In het vierde kwartaal van 2015 heeft iedereen die 62 jaar of jonger is een positief rendement behaald. Het belegde pensioengeld is voor deze groepen dus meer waard geworden. Dit komt doordat we met de vastrentend lang portefeuille een negatief rendement (-1,3%) behaalden, terwijl de zakelijke waarden een positief rendement (+4,8%) behaalden. Daarom hebben dit kwartaal de jongste leeftijdsgroepen een hoger rendement dan de oudere leeftijdsgroepen. Voor de jongere leeftijdsgroepen beleggen we namelijk meer geld in zakelijke waarden. Dat doen we omdat zakelijke waarden meer risicovol zijn, en we voor de jongere leeftijdsgroepen meer risicovol beleggen.

In het derde kwartaal haalde de vastrentend lang portefeuille een positief rendement (+4,1%), terwijl de zakelijke waarden een negatief rendement behaalden (-9,3%). De oudste leeftijdsgroepen hebben daarom in dit kwartaal een hoger rendement behaald dan de jongste leeftijdsgroepen.

Vanaf eind april 2015 wordt er per leeftijdsgroep belegd. Alle leeftijdsgroepen hebben een negatief rendement behaald in het tweede kwartaal, voornamelijk vanwege de vastrentend lang portefeuille (-9,6%) die negatief presteerde door de stijgende rente. De oudere leeftijdsgroepen beleggen een groter deel van hun vermogen in deze portefeuille en behaalden daarom een negatiever rendement. De jongere leeftijdsgroepen beleggen een groter deel in zakelijke waarden, waardoor een minder negatief rendement werd behaald.

BELEGGINGSRENDEMENT AFGELOPEN JAREN

In de onderstaande grafiek ziet u de ontwikkeling van het pensioenkapitaal door de jaren heen. De afgelopen vijf jaren is er – met uitzondering in 2011 – elk jaar een positief rendement behaald. Dit ziet u ook aan de stijgende lijn.

Het beleggen per leeftijdsgroep doet StiPP sinds april 2015. In de grafiek wordt daarom geen onderscheid gemaakt tussen rendement per leeftijdsgroep.

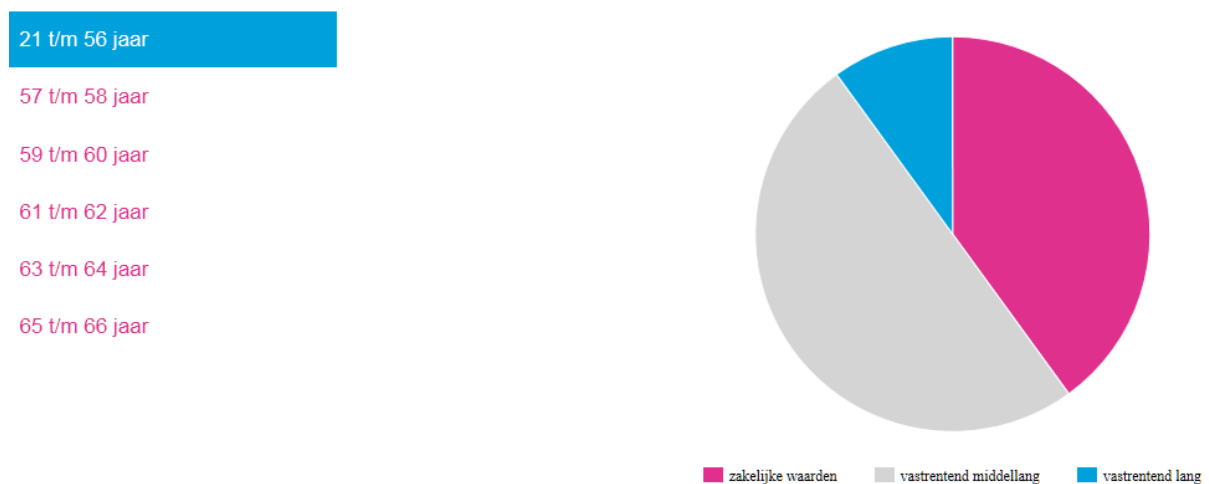
HOE WORDT HET GELD BELEGD?

De één gaat over vijf jaar met pensioen, terwijl de ander misschien nog dertig jaar blijft werken. StIPp houdt daarom bij het beleggen rekening met uw leeftijd.

Als u nog jong bent (en dus nog lang niet met pensioen gaat) wordt uw pensioengeld met meer risico belegd. U heeft dan meer kans op een hoger rendement. Maar ook de kans op een negatief rendement is groter. Als u jong bent heeft u nog voldoende tijd om eventuele tegenvallers goed te maken. Hoe ouder u bent, hoe minder risico er wordt genomen met uw pensioengeld. Zo krijgt u meer zekerheid over de hoogte van uw pensioen, maar de kans op een hoger rendement is ook lager.

We werken met zes leeftijdsgroepen. Per leeftijdsgroep bepalen we hoe we het vermogen beleggen. De ene beleggingscategorie is namelijk risicovoller dan een andere beleggingscategorie. Zakelijke waarden (zoals onroerend goed en aandelen) zijn bijvoorbeeld

risicovoller dan vastrentende waarden (zoals staatobligaties en liquiditeiten). Bij vastrentende waarden is er ook een verschil in looptijd: hoe langer de looptijd hoe minder risicovol de belegging is. Bekijk hieronder de verdeling over de beleggingsmix per leeftijdsgroep.

Zakelijke waarden = 40%
Vastrentend middellang = 50%
Vastrentend lang = 10%

ANTWOORD OP: BELEGT STIPP VERANTWOORD?

De hoogte van uw pensioen is voor een groot deel afhankelijk van de beleggingsrendementen. We willen daarom een goed rendement behalen. Maar we willen wel op een verantwoorde manier het geld beleggen!

StiPP heeft een ESG-beleid. ESG staat voor environmental, social en governance. In het ESG-beleid staan criteria waaraan bedrijven moeten voldoen. Deze criteria worden ook door de Verenigde Naties gebruikt. Als bedrijven de criteria fundamenteel schenden, beleggen we niet in deze bedrijven. Ook controleren we de bedrijven waarin we al beleggen regelmatig of ze onze criteria niet schenden.

Wat als de criteria wel worden geschonden? Allereerst gaan we de dialoog aan met de bedrijven waar we in beleggen. Dit noemen we engagement. We zijn bijvoorbeeld in dialoog met een multinational die via haar leveranciers is betrokken bij kinderarbeid in de cacao sector. En met een mijnbouwbedrijf dat zijn afval direct in de rivier loost. Door de dialoog aan

te gaan willen we deze omstandigheden verbeteren. We kunnen er ook voor kiezen om niet meer in het bedrijf te beleggen, maar dan hebben we helemaal geen invloed meer om de situatie te verbeteren. Daarom willen we juist de dialoog aan gaan. Als dit niet werkt, beleggen we niet in deze bedrijven. Het bedrijf komt op de uitsluitingenlijst te staan. Op de uitsluitingslijst staan voornamelijk ondernemingen die betrokken zijn bij de productie van controversiële wapens, zoals clustermunitie en kernkoppen.

We doen dit niet allemaal zelf. Kempen Capital Management is onze vermogensbeheerder. Kempen Capital Management zorgt er voor dat het pensioengeld wordt belegd, zoals afgesproken is in het beleggingsbeleid. Op de website vindt u bij de downloads, onder het tabje beleid de rapportages en de ontwikkelingen met betrekking tot het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid van StiPP.